

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

Resumé:

Die Lokalität in der „Kosmákova“ Gasse Nr. 43 in Jihlava (Bez. Jihlava, Abb. ?) haben Bauarbeiten stark beschädigt, deshalb wurden nur vier Sonden dokumentiert. Bei zwei kurzen Abschnitte wurde die Stadtmauer aus dem letzten Drittel des 13. Jahrhunderts festgestellt.

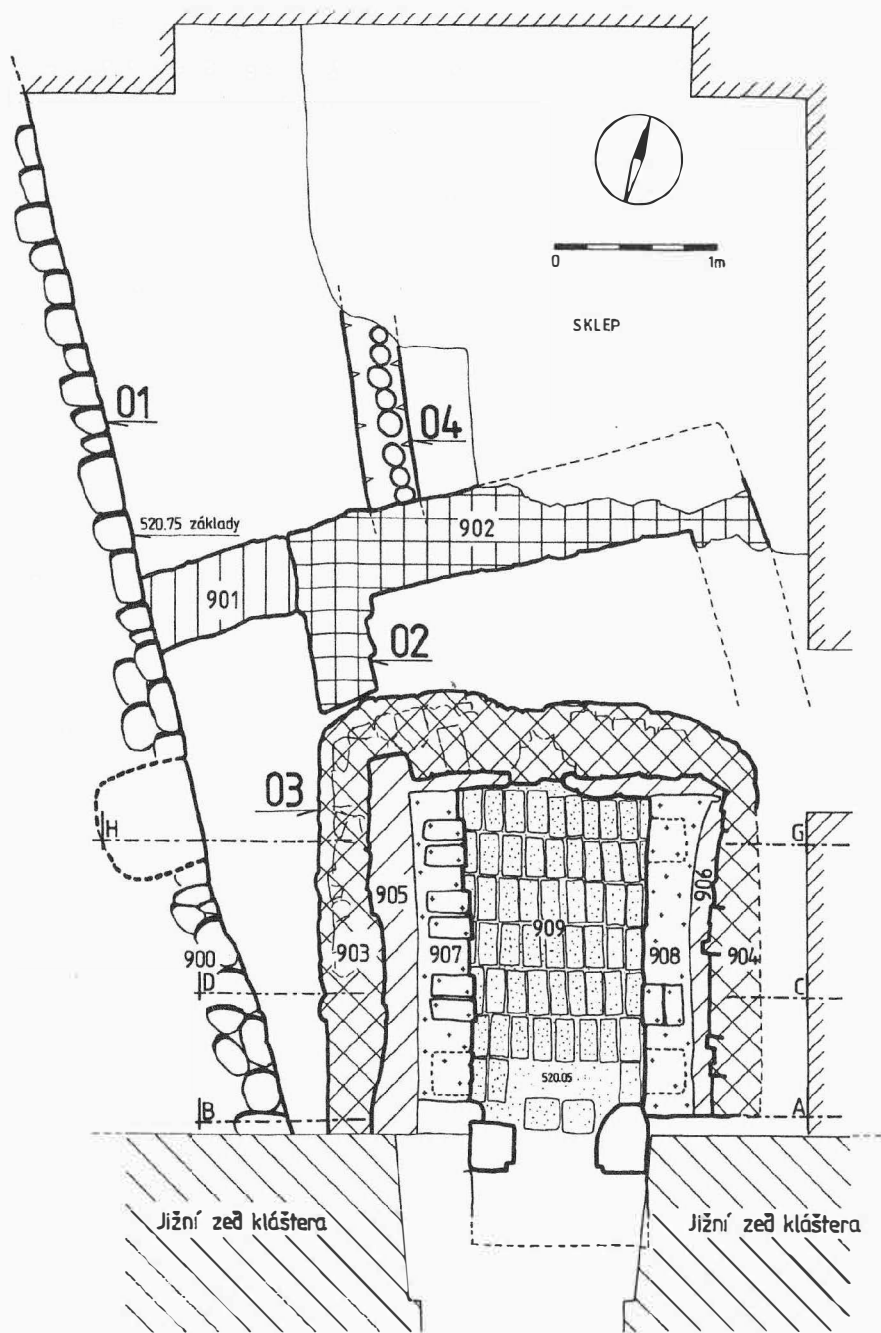
JIHLAVA (okr. Jihlava)

Ulice Kosmákova 45, minoritský klášter, parcela č. 2453. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7 - 5, 126 mm od Z a 342 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 523 m n.m. Sídliště-opevnění. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Terénní část výzkumu proběhla ve dnech 20.11-15.12. 1995, část dokumentace byla dokončena v měsících únoru a březnu 1996 (Zatloukal 1996).

V poměrně malé sondě o rozměrech: délka 6.00m, šířka 3.20-4.20m, (plocha asi 22 m²), která navíc byla v severovýchodním rohu zcela zničena novověkým sklepem (obr. 1), se podařilo odkrýt důležitou a v Jihlavě jedinečnou situaci (viz Zatloukal, Kosmákova 16, obr. 1). Výzkum zabírá časový interval od lokace Jihlavy v polovině 13. století do počátku druhé poloviny 15. století. Do nejstaršího období je možno zařadit palisádový žlab 04, který zřejmě představuje první fázi městského opevnění, tvořeného jen dřevěnou palisádou, snad doplněnou i mělkým příkopem. V poslední třetině 13. století je provizorní palisáda postupně nahrazována kamennou hradbou (obr. 1, k. 01). Doba příchodu minoritů do Jihlavy není historicky podchycena, ovšem je možno předpokládat, že se tak událo již s první osídleneckou vlnou. Prvním úkolem řádu bylo vybudovat odpovídající chrám, řádoví bratři v tomto období přebývali zřejmě v klášterním dřevěném provizóriu, které sice v Jihlavě nebylo dosud archeologicky zachyceno, ale podobné situace jsou známy jak z pramenů historických, tak i archeologických. Vzhledem k poloze chrámu Nanebevzetí P. Marie a kapitulní síně, jakožto nejstarších budov klášterního komplexu, můžeme předpokládat, že prostor hradeb dosáhli minorité svou stavební aktivitou až v průběhu 14. století. Poněkud překvapujícím způsobem a v rozporu s dobovými předpisy (zákaz zastavovat prostor hradeb) využili minorité městskou hradbu jako západní štítovou zeď jižního klášterního křídla. Do velice exponovaného prostoru pak postavili klášterní calefactorium. Jako technickou kuriozitu nebo důkaz poněkud nepromyšlené stavby je nutné zmínit niku, vylámanou do hradby, které sloužila jako prodloužení manipulačního prostoru před nevhodně umístěnou starší teplovzdušnou pecí (obr. 1, k. 02). Zánik pece 02 je archeologicky datován do 2. poloviny 14. století. Není vyloučena možnost, že se nejednalo o přestavbu již nevyhovující teplovzdušné pece, ale důvod mohl být i velký požár Jihlavy a hlavně minoritského kláštera v roce 1353. V následujících letech výstavba kláštera stagnuje a k rozsáhlejším přestavbám dochází až závěrem 14. století po větších donacích. Na počátek 15. století je proto možno klást dokončení druhé teplovzdušné pece (obr. 1, k. 03), jejíž činnost je ukončena koncem první poloviny 15. století. Zřejmě v souvislosti s válečnými nepokoji opouští řád část jižního křídla kláštera. Svědčí o tom právě prostor pece 03, který je využívám jako jáma na kuchyňský odpad. V tomto období se archeologické prameny o zkoumaném prostoru odmlčují. Poslední odkrytou stavební aktivitou je blíže nedatovaná zeď, tvořící východní hranici sondy. Zřejmě při její stavbě došlo k sesuvu zeminy do vykopané jámy, kam se propadly zdi 904, 906, 908 a částečně i topeniště 909 pece 03 (obr. 1). Podobně se propadl i zbytek východní zdi pece 02.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Obr. 1. Celkový plán výzkumu v minoritském klášteře v Jihlavě, Kosmákova 45. Der gesamte Plan der Ausgrabung im Minoritenkloster in Jihlava, „Kosmákova“ Gasse Nr. 45

Literatura:

Zatloukal, R., 1996: Nález dvou středověkých pecí typu hypocaustum v minoritském klášteře v Jihlavě, Vlastivědný sborník Vysočiny X., Oddíl věd společenských, 11-34.

Resumé:

Die Rettungsgrabungen auf der ziemlich kleinen Fläche im Minoritenkloster in Jihlava (Bez. Jihlava), „Kosmákova“ Gasse Nr. 45 (Abb. ?), haben innere Seite der Stadtmauer und zwei unter dem Boden gebauten Warmluftöfen des Calefactoriums (Abb. 1) festgestellt. Es hat sich um die Superposition der zwei Öfen gehandelt. Der älteste Ofen hat vielleicht in der Mitte des 14. Jahrhunderts untergegangen und der jüngere wurde in der 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts wohl im Zusammenhang mit den Hussitenkriegen zerstört.